РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ 1
Примено: 02.10.2008
Орг. единица | Број | Прилог | Вредност
07 | 6497 | |

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ” бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. Весник на РМ” бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот ***ликовно образование*** за I одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

НАСТАВНА ПРОГРАМА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ
СО ОШТЕТЕН СЛУХ

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

I ОДДЕЛЕНИЕ

Скопје, мај 2008 година

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. ВОВЕД

Предметот *ликовно образование* претставува составен дел од концептот за задолжително деветгодишно образование. Се изучува како задолжителен предмет од I до IX одделение. Од I до V одделение застапен е со по два часа неделно. Од VI до IX одделение бројот на часовите се намалува и предметот ликовно образование се изучува со по еден час неделно.

Ликовното образование нуди можност за стекнување трајни и употребливи знаења и вештини за ликовно изразување. Тоа му помага на ученикот да го спознае светот и да се интегрира во него.

Запознавањето на ликовните вредности во светот околу себе има свој развоен пат. Детето уште од најрана возраст пројавува спонтана љубопитност и интерес.

Преку решавање на ликовните проблеми се поттикнува психомоторниот, емотивниот и интелектуалниот развој на ученикот, се развива неговата фантазија и чувството за естетско проценување. Ученикот се учи да набљудува, да го пронаоѓа значењето во уметничките вредности на предметите и да воспостави врска со уметноста која ќе биде присутна во текот на целиот негов живот.

Ликовното образование се темели на процесот на истражување и творештво. Тоа ги уважува и следи развојните фази на ученикот, неговото ликовно изразување и творење, а, од наставникот се бара креативен и флексибилен пристап во реализацијата на планираните активности.

Предложените активности и методи овозможуваат интеграција на поими и смислено поврзување на целите од ликовната уметност со предметите: музички стимулации и ритмички вежби, математика, македонски јазик и запознавање на околината.

Статус на предметот: **задолжителен**.

2. ЦЕЛИ НА ПРЕДМЕТОТ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД I ДО III ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да се воведува во доживувањето на ликовната уметност како дел од општественото и културното живеење;
- да се оспособува за доживување, спознавање и уживање во ликовната уметност;
- да се воведува во спознавањето на ликовниот јазик: запознавање со светот на боите и со линијата во визуелната комуникација со надворешниот свет;
- да се воведува во доживување и спознавање на комуникацијата со и за ликовните дела;
- да се воведува во светот на ликовното творештво: развивање, стекнување и негување на сетилниот сензибилитет во непосредната визуелна стварност, задоволување на истражувачките потреби и љубопитноста во манипулирањето со различни ликовни материјали и техники;
- да ги открива и негува специфичните уметнички способности и надареност;
- да се поттикнува да ја буди сопствената креативност, нејзиното развивање и истражување;
- да ги негуваат и развиваат индивидуалните творечки потенцијали во фаза на доживување, креативно мислење и изразување и развивање на фантазијата;
- да ја развива способноста за изразување на своите доживувања преку ликовниот јазик;
- да ја развива визуелната и тактилната перцепција;
- да ја открива, запознава и почитува сопствената различност, но, да ја почитува различноста на другите во творечката интеракција и комуникација;
- да развива интерес за вклучување во одржувањето и облагородувањето на просторот во кој престојува, како и уредувањето и одржувањето на надворешниот простор;
- да се воведува во доживувањето на ликовната уметност како дел од општественото и културното живеење;
- да се оспособува да ги вреднува уметничките творби, предметите од применетата уметност, за секојдневна употреба, од народното творештво и детските ликовни творби;
- да се оспособува за користење и ликовно изразување со информатичката компјутерска технологија.

3. РАЗВОЈНИ ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО I ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да познава нови зборови и термини кои се користат во наставните содржини;
- да се поттикнува да изразува љубопитност и интерес за ликовна работа и творење;
- да развива способности за примена на разни материјали и техники за цртање, сликање, моделирање и градење во ликовното изразување;
- да ги знае и разликува особеностите на ликовните материјали, постапките за работа и правилната употреба на помагалата и алатот во ликовно - творечката работа;
- да го открива и запознава ликовниот јазик- ликовните елементи: линија, боја, форма, површина и нивната употреба во ликовното творештво;
- да знае и да ги објаснува основните поими и ликовните термини за светот кој го окружува;
- да ги искажува самостојно и слободно своите сознанија, доживувања и впечатоци, мисли и фантазија со помош на ликовниот јазик и творештвото;
- да открива разни постапки на ликовно изразување (со капење, гребење, прскање, туфитање и др.);
- да умее да направи избор на идеја, активност и средства и да создаде ликовна творба;
- да развива способности за набљудување, критичко мислење, вербално објаснување и естетско проценување;
- да умее да споредува и да утврдува сличности и разлики меѓу предметите и појавите и да ги открива ликовните вредности;
- да ги применува стекнатите знаења во училишниот живот и животната практика;
- да умее, да разбира и да искажува различни емоции преку сликарски материјали и техники;
- да развива културно-хигиенотехнички и работни навики;
- да развива потреба за чување и оплеменување на својата околина;
- да развива способност за визуелна и тактилна перцепција;
- да умее слободно да комуницира со своите врсници и возрасните;
- да умее вербално да ја објасни ликовната творба;
- да се запознае со културното наследство;
- да создава навики за негување и чување на културните вредности;
- да умее да ја користи компјутерската техника за ликовно творештво.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ЦРТАЊЕ			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученокот/ученичката: - да ги препознава и именува подлогите и цртачките материјали; - да умее да перцепира и да ја воочува структурата и разновидноста на природата и објектите од непосредната околина; - да развива чувство за линија низ спонтано ликовно творење; - да воочува и разликува форми, линии, плоштини и големини во природата; - да помни и претставува надворешен и внатрешен простор; - да сознава дека преку цртежот можат да се искажуваат мисли, расположение и да се комуницира; - да применува контурна линија; - да претставува различност на предметите (текстура) со различни цртачки материјали; - да негува навики за правилно држење на телото при ликовната работа; - да запознава ликовно дело, наслов и име на уметник што му остава впечаток.	Основни средства за цртање и нивна употреба Ликовни елементи во цртањето Цртање	- Цртање, - видови линии, - контура, - декорирање, - ритам, - сенчење, - внатрешен простор, - надворешен простор.	- Црта линии со различна дебелина, интензитет и прецизност; - истражува со различни материјали по различни ликовни подлоги; - со линија ги изразува предметите и објектите од непосредната околина; - црта по набљудување, помнење и фантазија; - црта контурна линија; - црта текстура на природни појави; - го изразува внатрешниот и надворешниот простор со видови линии и текстура.

СЛИКАЊЕ			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги препознава и именува подлогите и сликарските материјали; - да ракува правилно со разни материјали (техники за сликање); - да ги знае основните бои и да знае како истите да ги примени за добивање на секундарните бои; - да ги користи основните бои и истите да ги примени за добивање на секундарните бои; - да се запознае со ахроматските бои и да ги користи во ликовното изразување; - да изразуваат контраст (светло-темно); - да се запознае со топлите и ладните бои и да ги користи во ликовното изразување; - да ги развива и негува хигиено-техничките и работните навики.	Основни средства за сликање и нивна употреба Сликање	- Сликање; - основни бои; - секундарни бои; - ахроматски бои; - ладни и топли бои; - видови пастел; - светло-темно.	- Го подготвува просторот за сликање (со стара хартја, мушама и др., врши избор на четки, по ко ристењето на приборот самостој но го мие и го враќа на место); - споредува траги што сликарските бои ги оставаат на разновидни подлоги; - во спонтано ликовно творештво на секој час користи различен сликарски материјал и техника; - директно слика со четки и бои и со пастел без претходно да го црта мотивот со молив; - -воочува во непосредната околина контраст на светло и темно; - истражува и самостојно заклучу-ва како се добива сивата боја; - истражува и изразува чувства со сликање со ладни и топли бои; - забележува дека формите и предметите полесно се разликуваат кога се обоени; - ги прикажува основните, изведените и ахроматските бои во ликовна целина.

ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОРОТ, МОДЕЛИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да ги користи материјалите за моделирање; - да ја набљудува и истражува околината и да ги забележува ликовните карактеристики на формите; - да ги открие карактеристиките на материјалите преку визуелни, тактилни и други сетила; - да моделира тридимензионални форми (едноставна и сложена); - да го препознава и доживува внатрешниот и надворешниот простор; - да негува осетливост за просторот и волуменот преку спонтано моделирање и ликовно творење; - да стекнува искуство за карак-теристиките на одделни предмети: едноставен-сложен, аглест - валчест, полн - празен, голем - мал; - да ја развива визуелната и тактилната перцепција и да ги воочува разликите на волуменот и големината; - да создава навики и вештини за правилно користење на средствата и помагалата за моделирање и градење.	Основни средства за моделирање Моделирање Основни средства за обликување Обликување	- Моделирање, - Фигура, - празно-полно, - вдлабнато-испакнато, - отворено-затворено, - издупчено, - едноставна форма, - сложена форма, - внатрешен и надворешен простор, - каширање, - макета.	-Го набљудува и чувствува просторот во неговата тридимензионалност; -моделира со глина, глиномол, пластелин, тесто (зеленчукови и овошни плодови); - истражува со ликовните материјали со постапки на додавање, одземање, втиснување, длабење и сл.; -моделира разни форми (мајка со дете, сообраќајни средства); - обликува и конструира разни макети (училиште, училница, мојата соба, мојот дом); - кашира маски, кошнички, плодови, животни и др.

ПЕЧАТЕЊЕ			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да избира предмети со кои ќе печати; - самостојно да печати и делумно да учествува во изработката на печатите; - да печати со природни материјали и да заклучи дека може да се повтори истата форма; - самостојно да исцртува и отсекува елементи за картон - печатот; - самостојно да изработи монотипија; - да се стекне со елементарни знаења за печатењето, за печатите и за графичкиот лист.	Основни материјали за печатење Печатење	- Печатење, - печат (шаблон), - ритам, - графички лист-отпечаток, - форма; - монотипија, - картон - печат, - декорација.	-Избира предмети - листови од растенија, плодови, школки, бои, подлоги и печати со нив; -изработува шаблон за картон печат и печати со него; -истражува со печатење при што со повторување на истиот отпечаток со користење на ритам добива шара; -отсекува парчиња, остри, гребе, сецка (од восочен пастел прави композиција (од температура се топи пастелот и создава монотипија; -вежби: доработување на монотипијата со боење.

ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ И ДИЗАЈН			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да воочува ликовни вредности (украси, шари, бои) на предметите за секојдневна употреба; - да открива дека предметите имаат употреблива и практична функција и естетски се обликувани; - да дизајнира предмети за секојдневна употреба; - да го применува ритмот за декорирање на предмети со повторување на иста линија, боја и форма; - да се запознава со примената на формата, бојата и линијата во визуелните комуникации (цртан филм, сликовница); - да развива чувство за соодветно користење на боите, формите, линиите при изработка на нацрти за дезен; - да ги запознава основните визуелни медиуми и средства: фотографија, филм, телевизија, сообраќајни знаци, компјутер и др.	Изработка на дезен Декорација на предмети за секојдневна употреба Изработка на украсни предмети Декорирање на амбалажа Примена на компјутер за изработка на дезен	- Декорирање, - Ритам, - дезен (шара), - украс, - накит.	-Ја набљудува, анализира и воочува естетската вредност на предметите; -разговара за естетската вредност на предметите; -изработува нацрти за декорирање предмети (чаршаф, салфетка, тапет, шалче); -декорира разни украсни предмети при што внесува ритам и колорит (чаши, чинии, украси); -изработува новогодишни украсни предмети од разна амбалажа; -изработува накит по свој избор (обетки, гердан, брош); -го користи компјутерот за изработка на дезен.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

➢ Наставните содржини по предметот ликовно образование даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, математика, запознавање на околината, музички стимулации и ритмички вежби и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

➢ **Годишниот фонд на часови.**

	ТЕМИ	Број на часови
1.	Цртање	30 часа
2.	Сликање	16 часа
3.	Обликување во просторот, моделирање и градење	12 часа
4.	Печатење	6 часа
5.	Визуелна комуникација и дизајн	8 часа
	Вкупно:	**72 часа**

Забелешка:Бројот на часовите е даден ориентационо.

➢ **Наставни средства:**
- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (предмети од непосредната околина, репродукции, детски творби, апликации и сл.);
- слајдови, сликовници, списанија и сл.;
- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД-плеер, видеоплеер, дигитален фотоапарат, дигитална камера, компјутер и други средства зависно од предметот);
- Интернет, образовни софтвери.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективна соработката и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Начини на проверување и оценување:

- **описно оценување**:
  - опсервација на ученикот;
  - разговор (тотална метода на комуникација) како начин на изразување;
  - вербално опишување на сопствениот цртеж;
  - степен на совладаноста на ликовните техники;
  - индивидуални креативни способности;
  - учество и изведба на ликовна творба;
  - воочување и препознавање на разни предмети од непосредната околина и применување во ликовното творештво;
  - презентација на ликовните ученички творби;
  - креативно изразување и творење во ликовните техники;
  - препознавање на ликовни техники и материјали;
  - активно учество во тимската работа и др.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор и на наставните средства донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во прво одделение може да ја изведува лице кое завршило:

-Дефектолошки факултет-Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;

-Дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

9. НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ПО ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ПРВО ОДДЕЛЕНИЕ ДОНЕСЕНА НА 21. О6. 2007 ГОДИНА СО РЕШЕНИЕ БР. 10-1009/2, ЗА ПОТРЕБИТЕ НА УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕТЕН СЛУХ ЈА АДАПТИРАШЕ КОМИСИЈАТА ВО СОСТАВ:

1. Марија Симонова, советник за посебно образование, БРО - Скопје
2. Живка Јордановска, директор на Институтот за слух, говор и глас - Скопје

10. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата по предметот ***ликовно образование*** за прво одделение во деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух ја донесе

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 10-1958/Г
02.10 2008 год.
СКОПЈЕ

Перо Стојановски,
министер за образование и наука

----------------------------------- Скопје